

Murarka ogrodowa – niezwykła pszczoła samotnica

Murarka ogrodowa (*Osmia rufa*) to jeden z gatunków pszczół samotnic, dzikich pszczół z rodziny miesiarkowatych (Megachilidae), występujących na terenie całej Polski. Nazwa „murarka” pochodzi od czynności związanych z zakładaniem gniazd, gdyż pszczoła ta do ich budowy używa gliny lub piasku zmieszanego ze śliną.

Murarka jest owadem, którego osobniki różnią się od siebie wielkością i wyglądem. Samice mają długość 10-12 mm i są większe od samców. U samic tułów i pierwsze trzy segmenty odwłoka są rdzawe lub rudoczerwone, pozostałe segmenty i głowa są czarne. Na brzusznej stronie odwłoka samicy znajduje się szczoteczka brzuszna służąca do zbioru i przenoszenia pyłku. Samiec ma długość 8-10 mm, brązowy odwłok, żółtawy lub rdzawy tułów i charakterystyczny pęczek białych włosków na głowie. Murarki to pszczoły pozbawione żądła i nie agresywne dlatego nie należy obawiać się ich gniazd w ogrodzie.

Rozwój

Cykl życiowy rozpoczynają się wczesną wiosną, od pierwszych dni kwietnia wraz z ruszeniem wegetacji do końca czerwca. Najpierw wygryzają się z kokonów samce, ale ich okres aktywności jest znacznie krótszy niż samic i trwa tylko 3 tygodnie. Po około dwóch tygodniach wychodzą z gniazd samice, następuje kopulacja. Samice kopulują z kilkoma samcami i – unasiennione – przystępują do budowy gniazda, zbioru nektaru, pyłku oraz składania jaj (po zakończonej reprodukcji samice giną). Ze złożonych w gniazdach jaj wylęgają się larwy, które odżywiają się zapasem pokarmu zebranych przez samicę. Zimą spędzają w postaci imaginalnej. Wiosną wylatują i powtarzają jednoroczny cykl życiowy.

Baza pokarmowa

Źródłem pokarmu dla murarki jest około 150 gatunków roślin, zarówno dziko rosnących, jak i uprawnych. Murarka odwiedza m.in. wszystkie gatunki drzew owocowych, porzeczki, maliny, truskawki, jeżyny, rzepak, wykę i mniszka. Loty rozpoczyna już w pierwszej połowie kwietnia, a kończy w czerwcu. Okres ten pokrywa się z wiosennym kwitnieniem większości roślin ogrodniczych.

Jak wygląda gniazdo murarki?

Murarka zakłada gniazdo w spróchniałych drzewach, pęknięciach drewnianych ścian, w belkach, słupach lub konarach, pustych łodygach roślin takich jak trzcina, ostrożeń, barszcz, a czasem w pustych gniazdach os i pszczół.

Ważne jest, aby rurka gniazdowa miała wejście tylko z jednej strony, a z drugiej była szczelnie zamknięta. Murarka może założyć gniazdo nawet w drewnianym bloku z drewna liściastego z jednostronnie nawierconymi otworami.

W zasiedlonym gnieździe znajduje się od kilku do kilkunastu komórek, ułożonych jedna za drugą i oddzielonych przegrodami. Każdą z nich samica wyposaża w porcję pokarmu, a następnie składa jajo i ją zasklepia. W głębszych częściach gniazda samica składa zapłodnione jaja, z których wylęgają się samice. Z jaj nie zapłodnionych, składanych jako ostatnie – bliżej otworu wyjściowego – wylęgają się samce. Otwór wejściowy do gniazda samica „zamurowuje”.

Aby wyposażyć jedną komorę lęgową w pokarm, samica musi wykonać około 40 lotów, odwiedzając 1200 kwiatów. Jedna samica, nawet w trudnych warunkach pogodowych, zakłada przeciętnie 5 komór lęgowych, zapylając przez to około 6000 kwiatów. W dobrych warunkach pogodowych jedna samica zakłada ok. 15 komór lęgowych.

Jak ją hodować?

Hodowla ta nie jest trudna. Do przygotowania gniazd można wykorzystać naturalne materiały – źdźbła trzciny pospolitej i puste w środku łodygi innych roślin. Rurki powinny mieć długość 18-20 cm i średnicę otworów 8 mm. W przypadku mniejszej średnicy (5-6 mm) ze złożonych jaj wylęga się większa liczba samców, zaś w łodygach o średnicy otworów 6-7 mm uzyskuje się równowagę płci. W otworach 7-8 mm przeważają samice. Ponieważ w krzyżowym zapyleniu roślin aktywny udział biorą jedynie samice, nie warto zakładać gniazd ze średnicą rurek mniejszą niż 7-8 mm.

Rurki gniazdowe najlepiej umieszczać w drewnianych, zadaszonych skrzynkach, aby uchronić je od deszczu. Można je zasiedlić w prosty sposób: w miejscach naturalnych skupisk murarki (najczęściej południowych ścianach budynków) wystawiamy skrzynki z umieszczonymi w nich rurkami (powinny znajdować się w miejscach osłoniętych od wiatru). Wyjścia z gniazd należy skierować na południe lub południowy-wschód, aby poranne słońce ogrzewało otwory wejściowe i nocujące w gniazdach samice. Odpowiednie usytuowanie, przyspiesza metabolizm murarek i umożliwia im bardziej efektywną pracę. W wysokiej temperaturze aktywność owadów bardzo wzrasta.

Zalety hodowli murarki

Murarki to pszczoły samotnice, ale w warunkach stworzonych przez człowieka żyją w kolonii, choć nie współpracują ze sobą i nie mają królowej. Każda pszczoła jest samodzielna i niezależna. Murarki nie produkują miodu – jedyną korzyścią, jaką z nich mamy, jest zapylenie kwiatów, zwłaszcza drzew i krzewów owocowych. Pod wieloma względami murarka ogrodowa jest zdecydowanie lepszym zapylnicem od pszczoły miodnej. Kolejnymi jej zaletami są: łagodność, zdolność do zapylenia w szklarniach i odwiedzanie kwiatów produkujących nawet niewielkie ilości nektaru.

Pszczoły te równomiernie penetrują otoczenie gniazda i skutecznie zapylają większość znajdujących się tam roślin. Natomiast pszczoły miodne są wybredne i odwiedzają przede wszystkim rośliny wytwarzające dużo nektaru. Murarka jest więc doskonałym zapylaczem, którego możemy sami hodować nie mając specjalistycznej wiedzy pszczelarskiej.

Anna Janus

Źródło:

1. http://pl.wikipedia.org/wiki/Murarka_ogrodowa
2. Pszczoła – murarka ogrodowa, Joanna Klepacz-Baniak
3. Budowa pułapek gniazdowych dla murarki ogrodowej, Piotr Szefer
4. Czy można hodować jedną pszczołę? Przemysław Stolarz

Gniazda z trzciny pod zadaszaniem

